

νίδα φωνήν χάριν τῶν πολλῶν ὑπὸ Σταμακταίου Δ. Βάλθη ὑψηλότητος ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ κτλ. Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἑπιστημονικῆς Ἑταιρείας».

Σπουδαία τὰ πράγματα! Ἄς τὰ δοῦμε! Μπᾶ! ἡ εἰκόνα τοῦ κ. Κόντου! Κι ἀπέναντι μιὰ φτωχοπροδρομικὴ ἀφιέρωση μετὰ τὸ ἀμίμητο «...ἐν λιποτάτη μιᾷ ὑπ' ἀθηνῶν χεῖρὸς περιδεῆς προσφερόμεναι». Τὸ χεῖρ τοῦ κ. Βάλθη δὲν εἶναι καθόλου ἀσθενὴς, καὶ νὰ μᾶς συμπαθάτε, ἀφοῦ λίγο εἴλειψε νὰ σπάσει τὴ πόρτα μας ἀπὸ τὰ χτυπήματα.

Παρακάτω τώρα, νὰ δοῦμε ἂν ὁ Πίνδαρος εἶναι στ' ἀλήθειαν μεταφράσι νόμιμη, καθὼς μᾶς βεβαιώθηκε ὁ μεταφράστης.

Πρώτη ᾠδή:

Ἁ κ. Πίνδαρος εἶπε:

«Ἄριστον μὲν ἔδωκε»

Ἁ κ. Βάλθης κορυφαίως:

Τὸ ὕψος πάντων ἰστίων ὑπάρχει τῶν στοιχείων πρὸς τὸν συνήθη βίον».

Φτάνει τόσο. Ἄπ' αὐτὸ τὸ κομματάκι φαίνεται ὁμοίαντα πῶς ὁ κ. Βάλθης μᾶς ἐγάλασε, ἀφοῦ δὲν μετέφρασε ἀλλὰ διέλυσε τὸν Πίνδαρο, ἀπαρξίλαχτα καθὼς κάνουν οἱ σπετσέρηδες πού σ' ἕνα δράμι συμπληρῶ βάζουν πέντε δικάδες, νερὸ, ὅταν τὸ χρειάζονται γιὰ κλύσματα.

Γιὰ κλύσματα λοιπὸν κ' ὁ Πίνδαρος τοῦ κ. Βάλθη και γιὰ τίποτ' ἄλλο.

Τέτι ἀκριτὰ πράγματα δὲν κρίνονται. Γιένονται μονάχα. Αὐτὸ κάνουμε καὶ μεῖς. Τὸ γινετοῖμα, γι' αὐτὸ δὲ καὶ τήνε μακραινουμε τόσο τὴν κοιθέντα.

Τὰ ποιεσήμερο λοιπὸν τῆς Κυριακῆς ἔτυχε νὰ μαζωγοῦνε στὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμά» οἱ κ. κ. Πετροκόκκινος, Παλαμάς, Ραμζι, Ἀδάζος, Στασινοπούλος, Ἀντρέαδης καὶ δὺο τρεῖς ἄλλοι φίλοι (καὶ τοὺς ἀνεφέρουμε γιὰ νὰ ἴδῃ ὁ κ. Βάλθη ποιοὶ καὶ ποσοὶ θάμασαν τὸ ἔργο του!) πού ᾄπῆραν με σεβασμὸ τὸ πολύτιμο ξυγγραμμὰ στὰ χεῖρα τους καὶ ἀποφάσισαν, μετὰ τὸν ἴδιον σεβασμὸ πάντα, νὰ τὸ πετάξουν στὸ καλάθι τῶν ἀχρηστων χαρτιῶν. Τῆ στιγμῆ ὁμως πού τὸ πήγαιναν, με βῆμα πένθιμο κηδεῖας νὰ τὸ θάψουνε στὰ παλιόχαρτα, ὁ Ἀντρέαδης φώναξε:

Σταθῆτε καὶ στὸ βιβλίον ὑπάρχει καὶ ἀφιέρωση, γραμμὴν μετὰ τὸ χεῖρ τοῦ μεταφράστη, καὶ ὁ ἴδιος

μετ' ἠρώσιμὸν ἀξιοθαύμαστο, ἀρχισε νὰ τήνε διαβάσει:

Εἰς τὸν «Νουμᾶν», τὸν φίλον τῶν χυδαίων, προσφέρω τὸ βιβλίον μου τὸ νέον, ὡς νέον φῶς δεικνύον τοὺς κρημνοὺς, καθ' ὃν ἐθραύσθη ὁ χυδαῖος νοῦς— ἂν ἦτο νοῦς ὁ νοῦς τῶν Ἀγελίων ὁ πλάσας ὕρισσαν καὶ Παρθενούς!

— Νοῦς! Νοῦς!.. εἴπαμε ὅλοι ψαλτικᾶ, ἀντὶ νὰ ποῦμε ἁμῆν, ὅταν τέλειωσε ἡ νεκρώσιμη αὐτὴ ἀκολουθία.

Τὸ βιβλίον τὸ θάψαμε καὶ κάποιος ἀπὸ μᾶς πρότεινε νὰ στείλωμε τὸν κ. Ψυχῆρη (πού βρίζεται βανεσώτατα στὸν ἑμμετρον πρόλογον, σὸ λογογραφικὸν εἰς τὸν ἑμμετρον πρόλογον παρόρημα, σὸ πρῶτον ἐπίμετρον εἰς τὸ τοῦ προλόγου παρόρημα, σὸ δεύτερον ἐπίμετρον εἰς τὸ τοῦ προλόγου παρόρημα, κτλ.) κάποιος λοιπὸν πού λέτε πρότεινε νὰ τοῦ στείλωμε τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Ἔρρει τὰ καλά. Πίνδαρος ἀπεσσοῦα. Βάλθη; κάκτανεν Ἄπορσιόμες τὶ χρῆ δρᾶν».

Καὶ τὸ γλέντι τέλειωσε, μετὰ τὴν παροήγορη ἐλπίδα πάντα πῶς ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἐπιβαλβὴς αὐτὸ πραξικόπημα ὁ Πίνδαρος θὰ σηκωθεί ἀπὸ τὸν τάφο του, ὄχι γιὰ νὰ πνίξει τὸν κ. Βάλθη, ἀλλὰ γιὰ νὰ παρηγηθῇ τὸ ἔργο του καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν κ. Μερκούρη νὰ τὸνε διορίσῃ σκουπιδιαρά.

ΑΔΙΚΟ

εἶχαν οἱ «Καιροὶ» νὰ κοκκινήσουνε ἀπὸ ἀγανάκτηση γιὰ τὴν παράσταση τοῦ Πολέου καὶ νὰ φωνάξουνε πῶς ἡ Κυβέρνηση ἔπρεπε νὰ τὴν ἐμποδίσει, ἀφοῦ κάθε τέτια παράσταση μπορεῖ νὰ χαρακτηριστῇ ἀξιόλογα γιὰ προσβολὴ τῶν «Δημοσίων ἠθῶν».

Ἔχουμε μπρὸς στὰ μάτια μας καὶ τὸ καμαρώνουμε ἕνα φύλλον τοῦ «Φλέρετ», τὸν ἀριθμὸ 52, πού βάζει κάτου χίλιους Πολέου στὴν ἀδιαντροπικᾶ καὶ τὴν αἰσχροτῆτα καὶ ἄλλους τόσους Ἰσοδινούς Κόσμοι καὶ «Μυστηριώδη ἀνάκλιτρα». Μονάχα ἡ «Ἰριγένεια ἐπὶ σραγῆν»—εἰκόνα καὶ στίχοι— καὶ οἱ «Ἐκκλησιαζούσες» τοῦ Κουρούπη πού κοσμοῦνε τίς σελίδες του, ἀντικαθιστοῦνε ἀξιόλογα ὅλες τίς αἰσχρὲς φυλλάδες πού ἡ Εἰσαγγελία καταδικᾶει κ' ἐμποδίζει τὴν κυκλοφορία τους.

Κι ὁμως τὸ παρανόφυλλο αὐτὸ διαλαλιέται στοὺς δρόμους ἐλεύθερα ἀπὸ τοὺς λούστρους καὶ ἀγοράζεται ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλον καὶ διαβάζεται ἀπὸ μαθητῆς καὶ κοριτσάκια καὶ φέρνει ἔτσι τὴν ἀρρώστειαν στὰ τρυφερὰ κορμιά, μορφώνοντας μιὰ καινούργια

για γεννιά με σαπικ κορμιὰ καὶ με ψυχὴ φαύλη καὶ ἀρρωστικὴ.

Δὲν πρόκειται γιὰ ἠθικολογία καὶ μὴ μᾶς παρεξηγήσετε. Πρόκειται γιὰ κάτι σοβαρῶτερο πού εἶναι σφιχτὰ κολλημένο μετὰ τὴν ἐθνικὴ μας ὑπαρξή καὶ ἂν τὸ καλοξεπάσετε, καὶ λίγο μάλιστα σὰ γκατροὶ, θὰ τὸ βρῆτε. Στὴν Πολέου μπορεῖς νὰ μὴ πᾶς τὸ κοριτσι σου καὶ τὸ παιδί σου, ἢ καὶ ἂν τὸ πᾶς μποροῦνε νὰ μὴ καταλάβουνε καὶ τίποτε, νὰ μὴ βλαφτοῦνε δηλαδὴ, ἀφοῦ τάστειν τοῦ Πολέου εἶναι ἀπὸ κείνα πού λέγονται ἀντυμὲν' ἀσσεια, πού σηκώνουν νερὸ, πού μποροῦνε δηλ. νὰ ζηγηθοῦνε καὶ ἀλλιώτικα.

Μὰ τὸ «Φλέρετ» σοῦ θάξῃ μπρὸς στὰ μάτια σου τὴν αἰσχροτῆτα γυμνῆ, θεόγυμνη, καὶ γιὰ νὰ τήνε νοιώσει καλύτερα σοῦ τήνε κορνιζᾶρει με λόγια πού κοκκινίζει κ' ἡ πῶς ξεστοπωμένη πόρνη νὰ τὰ πεῖ.

Ἡ Εἰσαγγελία δὲν ξέρουμε γιὰτί κάβεται με στχυρωμένα τὰ χεῖρα σ' αὐτὴ τὴν περίσταση. Μποροῦσε καὶ νὰ κάνῃ, ἀφοῦ μάλιστα ἔχει σὸ ἐνεργητικὸ της τὸ ἄγαθο προηγούμενο τοῦ κ. Μπενῆ-Ψάλτη πού ἄλλοτε τὴ παρόμοια περίσταση ἔδειξε στοὺς κυρίους Φλέρεττες: πῶς ὑπάρχει καὶ Νόμος γιὰ νὰ ντύνει τίς θεόγυμνες; «Ἰριγένειες» καὶ νὰ βουλώνε τὰ στόματα τῶν «Ἐκκλησιαζόντων» Κουρούπηδων.

Ἄν ὁ κ. Λεβίδης θέλῃτε νὰλλάξουν τὰ πρόσωπα καὶ μᾶς ἐδίωξε τὸν ἕξῃ Εἰσαγγελία, ἔψησε θαρροῦμε τὸ Νόμο στὴ θέση του καὶ καιρὸς πικὸς νὰ λειτοργήσει λίγο καὶ αὐτὸς ὁ ἕρμος.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

(Συνέχεια)

ΑΡΤΟΤΙΝΑ

Ἄν δὲ κανεῖς τὸ ψηλότερο βουνὸ τῆς Ἑλλάδας, τὰ Βαρδούσια, θὰ καταλάβῃς τὴν ἐλεύθερον ἀέρα ἀνάπνεαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ πού εἶναι φωνηασμένο στὰ πλάγια του. Ἄστοιγος ἄνθρωπος, εἴλεγαν πρῶτα προκειμένου γιὰ δῖναμη καὶ ἀνάστημα.

Ἀπὸ τέτιο χωριὸ δὲν ἔταν δυνατό πρὸς νὰ βγῆ ἕνας Διάκος.

Μερικοὶ πού θέλουν νὰ συμβεβῆσουν τὰ δύο χωρικὰ πού μαλιώνουν γιὰ τὸν Διάκο, λένε, ὅτι στὸ

\*) Ἡ ἀρχὴ του στὸ 112 φύλλον τοῦ «Νουμά».

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑΣ»

ΓΙΑΝΝΗ Α. ΚΑΜΠΥΣΗ

ΟΙ ΛΕΚΑΠΗΝΟΙ

Ἁ κ. Μηλιώτης. Δὲν ἔρρηξε ὅσο νὰκούσουμε ἔρρηξ' ἀθίμητα. Τὸ ἔνοσεῖς πιστεῶν (Στὸν Περικλῆ). Τὶ γινόντασε λοιπὸν, κ. Περικλῆ, Προχτές ὁ Στάμος μου ἐγράφε ἐνθουσιαστικᾶ καὶ με ῥωτοῦσε γιὰ σᾶς. Διάβασε ὅσα ἐγράψαν οἱ ἐφημερίδες...

Ἁ Περικλῆς. Δὲν ἔρρηξε ποῖς τὰ ἐγράψε, ἀλλὰ πιστέψατε πῶς ἡ φαντασία του ἔλαβε πολὺ μέρος, κ. Μηλιώτη. Ἁ Συνταγματάρχης. Ἡ ἀλήθεια εἶναι: πῶς οἱ ἐφημερίδες διαστρέφουν πολλὰ τίς περισσότερες φορές. Ἁ κ. Περικλῆς ὁμως κ' ἔξω ἀπὸ τίς ἐφημερίδες ἐπίμεισε μὲνθεοσεκσμὸ τὴν Ἀθήνα.

Ἁ Περικλῆς. Εἴχασιτῶ πολὺ, κ. συνταγματάρχα. Αὐτὸ τῶν ἐφημερίδων μάλιστα πού εἶπατε, τὸ εἶδα τελευταῖα ὁμοίαντα. Μιὰ μὲρ ὁ Σμολένσκιος μπρὸς καὶ με πεντέξη δημοσιογράφους ἔτυχε νὰνεφέρει γιὰ μερικοὺς πού λιποτάχτησαν δειλέτατα πρὶν τῆς μάχης τοῦ Βελεστίου,

\*) Ἡ ἀρχὴ του στὸ 117 φύλλον τοῦ «Νουμά».

μετὰ τὴν πρόθεση βέβαια νὰν τὰ κάμουν γνωστὰ στὸ κοινὸ, αὐτοὶ ὁμως τὴν ἀποσιώπησαν ἢ τὰ διάστρεψαν. Εἴμουν μπροστὰ, κ. Συνταγματάρχα.

Ἁ Συνταγματάρχης (κατακόκκινος, πνίγοντας τὸ θυμὸ του). Αὐτὴ τὴν ὑπόθεσιν δὲ μπορῶ νὰν τὴ γνωρίζω, κύριέ μου. Εἴμπορῶ ὁμως νὰ γνωρίζω, πῶς ὁ κ. Σμολένσκιος τὸ ἐπῆρε πολὺ ἀπάνου του, χωρὶς νὰ κάμει τίποτα πού νὰν τοῦ δικαιολογῇ τὸ σῆκωμά του αὐτό.

Ἁ Περικλῆς. Μὲ συχωρήτα. Δὲν σᾶς ἐνοεῶ ἀλήθεια, ἂν τοῦ ἀρνεῖσθε...

Ἁ Συνταγματάρχης. Δὲν ἔχω τίποτες νὰν τοῦ ἀννηθῶ κύριε. Κι ἂν ἔκαμε κατὶ, τοῦ τὸ ἐπέβαλε τὸ κατῆχον του νὰν τὸ κάμει.

Ἁ Περικλῆς (κόκκινος). Τὸ καθῆκον ἐπέβαλε ἐπίσης σ' ὅλους νὰ κάμουν κατὶ, κ. συνταγματάρχα, καὶ δὲν τὸ ἔκαμαν. Εἶναι ὁ μόνος πού τὸ ἔκαμε. Τόση ἡ δόξα του, πού εἶναι μοναδική...

Ἁ Συνταγματάρχης. Δὲν θέλω νὰ ἐκταθῶ, κύριε, με συζήτηση, πού δὲν μου ἐπιτρέπεται, παρὰ μόνον με συνάδελφος μου νὰν τὸ κάμω...

Ἁ Περικλῆς. Οἱ περισσότεροι συνάδελφοί σας, με συχωρεῖτε, ἢ ἐλιποτάχτησαν ἢ δὲν πῆγαν καθόλου στὸν πόλεμο. Ἐγὼ, κ. συνταγματάρχα, με συχωρεῖτε, δὲν τὸ ἔκαμα, ἂν καὶ εἴμουν ἐθελοντῆς, χωρὶς ὄρα καὶ χωρὶς ὀπερώση...

Ἁ κ. Μηλιώτης. Θὰ με ὑποχρεώσετε, ἀφήτετε αὐτὴ τὴ συζήτηση. Εἶναι λυπηρὴ πάντα. Ἀκόμα ὁ ἕρμος εἶναι ἐντὸς τῆς πατρίδος, δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ κατηγοροῦμεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Ἐὰς παρακαλῶ πολὺ.

Ἁ Περικλῆς. Ἁ Στάμος, κ. Μηλιώτη, πού βρῆκεται τώρα;

Ἁ κ. Μηλιώτης. Στὴν Κύπρο.

Ἁ Περικλῆς. Στὴν Κύπρο;

Ἁ κ. Μηλιώτης. Εἶταν ἀπὸ τὸν Ὁχτώβρη στὸ Κἀπρω. Τὸ Φλεβῆρη ἐπῆγε στὴν Κρήτη κῆκατρε καὶ, θερρὸ καὶ στὸ Στρατοπέδο κάμποσο καιρὸ, ὡς τὴ μεγάλη βδομάδα, ὅπου μετὰ τὸ διαβατήριον ἐνὸς Ἐγγλέζου δημοσιογράφου, πού εἶταν καὶ αὐτὸς ἐκεῖ, ἐπῆγε στὴν Παλαιστίνην στὸν Ἀγιο Τάφο. Ἐκαὶ πρωτόμαθε τὰ τοῦ πολέμου. Ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην τώρα εἶναι στὴν Κύπρο.

Ἁ Περικλῆς. Θὰ ἔρρει; δὲν σᾶς γράφει;

Ἁ κ. Μηλιώτης. Δὲν πιστεῶ, δὲ γράφει τίποτες.

Ἡ Μάρθα (σὰν πρῶτα). Τὸνερό μου εἶναι νὰ πάγω στὴν Παλαιστίνην. Νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν Ἅγιο Τάφο. Πιστεῶτε σᾶς, κ. Περικλῆ, στὴ θρησκεία; Βέβαια πιστεῶτε, γιὰτί ἔχετε ψυχὴ, ἀφοῦ ζεῖτε. Θρησκεία εἶναι ἡ ἀντανάκλαση τῆς ψυχικῆς μας κατάστασης. Ἀνάλογα μετὰ τὴν ψυχικὴ μας κατάστασιν κυμαίνεται κ' ἡ δοξασία τῆς θρησκείας. Τὶ σημαίνει αὐτὴ ἢ ἐκείνη; Ὅσο ἔχει κανεῖς ψυχὴ, ἔχει καὶ ψυχικῆς καταστάσεις. Κι ὅσο ἔχει ψυχικῆς

δρόμο μεταξύ Μουσούνιτσας και Αρτοτινάς τον έ-  
γέννησε η μάνα του.

Άλλα είναι μάλλον Αρτοτινίς, γιατί εκεί κοντά  
είναι το μοναστήρι του Προδρόμου που έζησε και  
που έγινε άφραμη να βγεί κλέφτης ο Διάκος.

Ζη κι ο γιατρός κ. Διάκος, συγγενής του με-  
γαλού εκείνου, και είναι τώρα δήμαρχος εκεί επάνω.

Τόν εγνωρίσα, είναι πολύ λαμπρός άνθρωπος,  
μπορεί δε πολλές πληροφορίες να δώσει στους φί-  
λους της ιστορίας.

Απ' την Αρτοτίνα είναι και ο Σταφάκος.  
Όκτώ τραγούδια του έχει βγάλει η δημόδης μου-  
σα, καθώς μου έλεγε ένας χωρικός.

**ΜΕΡΙΚΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

Έπικνω από την Αρτοτίνα, κατά το Σιτι-  
στινό μέρος, είναι τα λεγόμενα Ταμπούρια του Σα-  
φάκι και πάρα πέρα τα Ταμπούρια του Φαράκη.  
Η Ελλάδα είναι γεμάτη από τοποθεσίες που δεί-  
χνουν, ότι εκεί έπολεμησαν οι πατέρες μας. Η χ.  
Τα Ταμπούρια του Παπαδόπουλου στην Μεσσηνία,  
ο μνηστής του Κολοκοτρώνη (στην Αρκαδία, των  
Γορκαίων τα κόκκαλα (στην Ακαρνανία), ο λόφος του  
Αιθίου κλπ. Όλα αυτά πρέπει να τα μαζώξω κανείς  
πριν χαθούν από το στόμα του λαού.

Έκει στο ίδιο μέρος, λένε οι γραμματισμένοι,  
ήταν ο τάφος του αρχαίου Αιτωλού Βασιλιά Ό-  
φρεως και απ' κείτο έδωκεν το όνομα Όφριονία στον  
δήμο.

Γενίως όλα εδώ τα μέρη έχουν από τα λεγό-  
μενα Έλληνικά μνήματα.

Όχι μόνον εδώ, αλλά και σε όλαν την Έλ-  
λάδα υπάρχουν τέτοια. Ίκατοντάδες τοποθεσίες λέ-  
γονται: Στά Έλληνικά μνήματα ή στή Έλληνικά.

Αυτά είναι τόνοι υπερασμένοι με πλάκα που  
κρύβουν μέσα κόκκαλα και κτερίσματα. (Πολ)ά ραν-  
ταστικά έχει πλάσει ο λαός για αυτά τα μνήματα.  
Το σπουδαιότερο εξαγόμενο είναι ότι δεν εβόσθησε  
το όνομα των παλαιών Έλλήνων, όπως τους λέει,  
αλλά ζη στον λαό κέχει περιβληθή με το χαρα-  
κτηριστικό των άντρωμένων και γιγάντων οι ό-  
ποιοι έπεσαν απ' τη δόξα του, γιατί υπερφανεύ-  
θηκαν.

Στή φθιλιώτικα υπάρχουν πολλά τέτοια μνή-  
ματα και παραδόσεις. Έκει υπάρχει και ο λεγόμε-  
νος ποταμός της Ελλάδος, ο Σπερχειός. Άλλα

για αυτό το μέρος, για αυτή την κοιτίδα της Έλ-  
ληνικής φυλής, θα πούμε παρακάτω.

Τώρα πολλοί τόποι χάνουν τόνομά τους το  
καθαυτό, και παίρνουν άλλο αρχαιοπρεπέστερο και  
πολλές φορές δασκαλικώτερο. Βεβαίως έπρεπε να  
μένη τόνομα ποταμός της Ελλάδος.

Άλλα δεν είμαι της ιδέας ότι πρέπει ν' αφή-  
σουμε τα όνόματα των νομών μας και των δήμων  
μας και να πάρουμε τα Κάρλι (Ακαρνανία),  
Απόκουρο (Τριφυλία), Κουτσόβ (Αλφειονία), Αρ-  
καδιά (Τριφυλία), Ζητούνη (Σλαβ. ή Λαμία), Ρο-  
στίτσα (Σλαβ. το Αίγιον).

Βεβαίως στα Κράτη συνήθως δεν γίνεται άλ-  
λαγή των ονομάτων, αλλά είναι νομίζω κερδός να  
βγάλουμε από πάνω μας τα ξένα αυτά κουρέλια,  
αν και γνωρίζω ότι δεν πρέπει πρώτα πρώτα να  
κιττάζουμε να διορθώσουμε τα όνόματα, αλλά την  
ψυχή μας από κείνα αισθήματα βάρβαρα και όχι  
Έλληνικά, π. χ. που υποβάλλουμε σε μαρτύρια  
τους ραλλούς που γυρίζουν στους δρόμους, που σκο-  
τώνουμε τους ταλαργούς, που καίμε τα δάση, που  
σπάζουμε τα γέφυρα, που δεν ξεθεύουμε πολύ σα-  
τούνι να είμαστε κίθαρτοι, που όταν ιδούμε μια γυ-  
ναίκα σε απόκεντρο μέρος φερόμαστε ανανδρότητα.

Τα τούτοις η έπιστήμη δεν σταματάει ποτέ  
για να περιμένη και την έσωτερική πρόοδο συγχρό-  
ως η ότι άλλο. Για αυτό και μες τις εξακολουθή-  
σιμες διά τις τοπωνυμίες μας.

Για να άλλαχθουν όμως μερικές τοπωνυμίες  
πρέπει να φροντίση η κυβέρνησή μας και να μετα-  
χειριστή δυό ιστορικούς και δυό γεωγράφους να πε-  
ριοηγηθούν και να μελετήσουν και ιδιαίτερος τα  
μέρη αυτά, για να μη χαθούνε τόσα όνόματα που  
συνδέονται με την ιστορία.

Στάλθησια, πιάνεται η ψυχή του ανθρώπου όταν  
άκουη έκείνα τα Μαυρικά και Κεσερλιά και Δεμερ-  
λιά και Ντεμπεγλέρικ μες στην Θεσσαλία, ή χω-  
ριά που κάθονται δικαί μας.

Δεν λέγω ότι πρέπει να ριχτούμε όλο στ' αρ-  
χαία. Όχι! Έχουμε και μεσαιωνικά γνωστά, έ-  
μορφα και ένδοξα όνόματα και νέα ελληνικά μετά  
την άλωση και πριν το 1770.

Όπως στους κώδικες, που λέγονται παλιμνη-  
στο ξόνουν το άπ' έξω που είναι μια μακαρονική  
καλογερική προσευχή, για να βρούν το από μέσα  
που είναι ένα απόσπασμα του Πλάτωνος ή του Ψελ-  
λου, έτσι και σήμερα δε θα είναι άσχημο να λέμε

Δελφούς το Καστρί, γιατί Καστρί και Καστρίτσες  
είναι γεμάτη η Ελλάδα και δεν χάθηκε το όνομα,  
ένω οι Δελφοί είναι κεί το μοναδικό στην ιστο-  
ρία μας.

**Η ΛΑΜΠΡΗ — Η ΧΑΡΑ**

Δεν μπορούμε εμείς που ζούμε στις πολιτείες  
να καταλάβουμε γιατί το Πάσχα είναι ή κατ' έ-  
ξοχήν ελληνική γιορτή. Οι περισσότεροι Έλληνες  
είναι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, κωστικοί. Τότε βλέ-  
πουν άνοιξη οι πρώτοι, τότε γυρίζουν στα βουνά  
των οι δεύτεροι, τότε παύουν οι τριχομίες για τους  
τρύτους.

Την ημέρα του Πάσχα τήνε λέει Λαμπρή και  
Λαμπρά, τήνε λέει χωριά, όπως χαρά λέει και το  
γάμο ο ελληνικός λαός. Την μεγάλη Πέμπτη (κα-  
θώς και το πρώτο Ψυχοθάββατο) κάνουν τα Ψυχο-  
δία, μικρά μικρά ψωμάκια για τις ψυχές των απο-  
βαμμένων και τα μαμαζουν το πρωί το τέλος της λι-  
τουργίας.

Και τις ήμερες προσφορές που έψωνονται ά-  
νεβατίζονται με την ευλογία του παπά την με-  
γάλη Πέμπτη τις χρησιμοποιούν όσοι έχουν μελίσ-  
τια και γιδεπόδοτο να τα ταγίσουν για το καλό.

Την Μεγάλη Παρασκευή τινάζουν όλα τα ρούχα  
τους και καθαρίζουν τα σπίτια τους, και το Μεγάλο  
Σάββατο σφάζουν και ετοιμάζουν και για το στο-  
μάχι τους και περιμένουν με άγωνία να κοίσουν το  
α' ραστάσεως ήμερα Λαμπροηώθηρ λαού, Πάσχα  
Κυρίου Πάσχα.

Στα χωριά μας το Πάσχα γίνεται πρωί, ενώ  
στις πολιτείες στα μεσάνυχτα του Σαββάτου. Τούτο  
πρέπει ναποδοθή στον τρόπο της τουρκοκρατίας, και  
στο σκοτάδι και στις κακές τραγές των χωριών  
μας. Και έρχεται το Πάσχα... Όλοι ετοιμάζουν τα  
γιορτινά τους για το χορό. Οι γυναίκες ιδίως τρελ-  
λύνονται για χορό. Οι γυναίκες συγκεντρώνε τα  
έθιμά μας και τα τραγούδια μας.

**ΤΟ ΓΑΙ-ΤΑΝΑΚΙ**

Την Τρίτη της Λαμπρής συνειθίζεται το γαι-  
τανάκι, χορός ιδιόφρονημος.

Το είδος του χορού είναι σιαστός, αλλά το πιά-  
σιμο γίνεται άλλιως. Σχηματίζονται με τα χείρια  
τους ένα είδος πλέξιμο. Σαν την τράτα των Μεγα-  
ριτών. Μπροστά πιάνονται οι άντρες όλοι, στο τέ-

τα-στασεις έχει και μια ήθησκεία. Δεν το φρονείτε, κύ-  
ρις θείε βουλευτή; Μα τί να τζ; πώ; Ό Χριστός είναι ή  
γλυκύτερος θεός. Αν ζούσα στην εποχή του θα με πηρά-  
σερνε νάν του πλώνα τα πόδια του μερώνιατα την την  
Μαρία τη Μυθόκαλη. Τώρα κοίπει να πάγω σε μονα-  
στήρι...

Ό κ. Μηλιώτης. Καλήτερα θα έκανες να επήγαγε  
στην κάμαρά σου...

Η Μάρθα. Οι γυναίκες πρέπει να πηγαινούν στο μονα-  
στήρι κ' οι άντρες στον πόλεμο.

Ο Συνταγματάρχης. Οι γυναίκες πρέπει να κάνουν  
παιδιά, για να πηγαινούν στον πόλεμο.

Η Μάρθα. Ό πόλεμος! Μπήμ! οι ορίδες! ζζ! οι  
τρύπες. Χίμους τα αίματα. Πάτα σε πόματα. Όχι, κύ-  
ρις θείε βουλευτή. Οι γυναίκες δεν πρέπει να κάνουν παι-  
διά γιατί πρέπει να πηγαινούν στον πόλεμο. Οι μητέρες  
δεν θέλουν το παιδί τους να σκοτωθεί. Ναι λοιπόν. Οι  
γυναίκες δεν πρέπει να κάνουν παιδιά αφού θα σκοτωθούν.  
Οι γυναίκες πρέπει να γίνονται κολογρες. Έγώ θα πάγω  
σε μοναστήρι...

Ό κ. Μηλιώτης (στον Περικλή). Μη σάς ξεπάζουν  
αυτά κ. Περικλή. Έμεεις τα συνειθίσαμε πιά (στην Μάρ-  
θα). Μπορείς πιστευω, να μάς έλευτερώσεις πιά απ' αυ-  
τές σου τις κουβέντες (στο Συνταγματάρχη). Έλεγε κά-  
μιάν είνηση, τί θα γίνει πλέον αυτή η κατάσταση; Ση-

μερα είδα στις εσημερίδες πώς η προκαταρκτική συνθή-  
κη υπογράφεται πιά...

Ο Συνταγματάρχης. Το πρώτο είναι βέβαιον, αλλά  
φαίνεται πώς η κυβέρνηση το αναβάλλει για να γίνουν  
μερικές νέες επιχειρήσεις στην Ήπειρο κείτι οι όροι να  
είναι εύμενεις. Όσο για το Δομοκό αυτός είναι απόρρη-  
τος...

Ο Περικλής. Μήν το φρονείτε, κ. συνταγματάρχη,  
αν εξακολουθήσει ο πόλεμος, κείθε να εξακολουθήσει, ο  
Έτεμ πατάς άρευντα θα μάς επισκερτεί στα σπίτια μας.  
Το κακό δεν θα είναι χειρότερο.

Ο Συνταγματάρχης. Μη διαδίδετε τέτοια κύρις,  
και τρομάζετε τον κόσμο. Πρώτον οι Δυνάμεις πλέον δεν  
θα τους άφισουν να κινηθούν στη Θεσσαλία, κ' έπειτα ο  
Δομοκός δεν είναι Φάρσαλα.

Ο Περικλής. Τα πρόσωπα όμως είναι πάντα τα ίδια.  
Όποιος φύγει από το Μάτι, θα φύγει κι από τα Φάρσα-  
λα. Θα φύγει κι από το Δομοκό κι απ' ούλοθθε. Μόνον  
από την Ελλάδα δυστυχώς δεν θα φύγει...

Ο Συνταγματάρχης. Αν έννοείτε το γενικόν άρχη-  
γά, κύρις δεν σάς επιτρέπω να εξακολουθήσετε.

Ο Περικλής. Ο Δείδογος κ. συνταγματάρχη, δεν  
επροκίλεσε τον πόλεμο κι ούτε αυτός τον έκαμε. Έγώ  
ποτάς δεν είπα έναντίον του τίποτα και το Παλάτι το έ-  
σεβάστηκα πάντοτε. Δεν εξεμεταλεύτηκα το λάθ κι ούτε

ποτέ του εκολάκεψα τις άδυνάμεις του. Έγώ δεν πολι-  
τεύομαι, κ. συνταγματάρχη.

Ο Συνταγματάρχης (θυμωμένος). Θα είσατε εύθα-  
δης, αν έπι υπεννοείτε με τα λόγια σας, δεν το πείτε ζά-  
στερα. Μάθετε σε δυό πολιτευομένους και δεν σας επι-  
τρέπεται να καταγοσαίτε...

Ο Περικλής (ήτυχα). Πώς κ. Μηλιώτης;

Ο Συνταγματάρχης. Μάλαστα. ο κ. Μηλιώτης. Ό  
κ. Μηλιώτης θα είναι μεθαύριον ή πυρήν του συνδυασμού  
μας, κ' η πατρίδα προσμένει τις υπηρεσίες του...

Ο Περικλής (σά να θυμάται). Αυτό έννοούσε λοιπόν  
ο λόγος σας τότες από το μαλακόν; Τον διάβασα, γιατί  
δλα τα διάβαξα στην ξενιτιά μου... Ένωτώ τώρα.

Ό κ. Μηλιώτης. Και δε, σάς φαίνεται λοιπόν ή πο-  
λιτική έντιμον επάγγελμα;

Η Μάρθα. Ξέρετε, κ. Περικλή τις μαριονέτες;

Ό κ. Μηλιώτης. Σώπαινα σύ. Λοιπόν, κ. Περικλή  
τί φρονείτε;

Ο Περικλής. Δεν μένδικρέςε καθόλου ή πολιτική,  
κι ούτε μπορώ να πω μπρος σ' ένα πολιτικό και σ' ένα  
που πρόκειται να πολιτευτεί τί φρονώ.

Ό κ. Μηλιώτης. Άρα δεν είν έντιμον επάγγελμα.

Ο Περικλής. Μη δεν είν επάγγελμα, κ. Μηλιώτη,  
αφού δεν πληρώνει ούτε επίτρεμμα. Τι θέλετε να τζ  
πώ: Λυπούμαι που θίναμιχθείτε στο βόδρορο.

λος ακολουθούν οι γυναίκες. Πρώτος χορεύει ένας καλός χορευτής, πιασμένος αυτός με μαντήλι. Σε μέρη που γυρίζει το τραγούδι, το πλέγμα αυτό διαλύεται και σχηματίζονται δυο χοροί, οι οποίοι πάλι συνενώνονται και καθιζήσ.

Άλλα τό ωραιότερο είναι το τραγούδι που λένε:

Βλέπεις εκείνο το βουνό,  
Γαϊτανί γαϊτανί μου,  
Γουέμ, το κορμπαρισμένο,  
Γαϊτανάκι άρισπλεγμένο.  
Γαϊτανάκι άρισπλεγμένο  
Στο λαιμό σου τυλιγμένο.  
Πούχει άνακαούλα στην κορφή  
Και καταχνιά στον πατο  
Στόν τίπο βόσκου προβάτα  
Και στην κορφή τὰ ρίδια,  
Στην άποκείθε την μεριά  
Δυο αδέρφια είναι θημένα,  
Κι άνάμεσα στο μνήμα τους  
Κλήμα να φυτωμένο.  
Κάνει σταφύλι κόκκινο  
Και το κρασί μουσάτο,  
Κι όποιος το κόψει κόβεται,  
Κι όποιος το φέει πεθαίνει,  
Να τό τρώγε ή μαννούλα μου  
Να μη είχε κάνει έμένα!

ΠΟΡΤΕΣ ΠΟΙΜΕΝΙΚΕΣ

Του Άγιου Γεωργίου. Τότε γίνονται πολλά πανηγύρια και χοροί. Στην Άράχολα της Λιβαδικής γίνεται ένα καλό πανηγύρι, καθώς μου λένε. Οι τουπάνηδες φοβούνται μη χιονίστ την ημέρα αυτή γιατί τότε, κατά την πρόληψη, θα τους ψοφήσουν τα ζυγούρια.

Της Αναλήψεως, που έχουν έλθει σχεδόν όλοι οι τουπάνηδες, πηγαίνει ο κόσμος να έπισκεφθί τις στάνες. Πηγαίνουν και οι παπάδες να εύλογήσουν. Σφαίζουν κατσίκια και άρνια. Τρώνε όλοι οι ξένοι, και παίρνουν και κρέας σπίτι τους. Έπειτα κάνουν απ' όλα τὰ είδη της τέχνης τους και τρώγει ο κόσμος. Κάνουν μουζίκες, κοσιμάκια, γιαούρτια, σκαλι, γάλα χοντρό, βοστίνια.

ΝΑ ΗΩ ΧΑΓΑΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Πίσω απ' την Όξιά, πέρα απ' τὰ Βαρδούσια, αρχίζει ο έμορφος τόπος. Είναι καλοκαίρι πιά. Είναι όλα όραιο. Τὰ δέντρα καταπράσινα, τὰ χωρά-

φια μεστωμένα, οι μωρφές των χωρικών γαλήνιες. Δε βλέπεις ένα να μη φορή καθαρότατα ρούχα απ' εκείνα που φορούσε τίν χειμώνα, δε βλέπεις ένα χωρίς τσαρούχια.

Τώρα πιά δέν πατούν στο νούμου τραγούδια σαν τούτο που λέει για μιὰ Λένη καιμμένη:

Τὰ λιβάδια λιβαδίζουν,  
τὰ ματάκια μου δακρυσουν,  
για μιὰς χήρας θυγατέρα,  
που φορεί τὰ λερωμένα.  
— Βγάλα πιά τὰ λερωμένα  
Κ' έλα, Έλένη μου, μείμένα.  
— Πώς να βγάλω τὰ λερά μου  
πούχει βάζανα ή καρδιά μου;

Τώρα όλο για χάρες και για έμορφιές άκουγα.  
Περνούσα ένα ποτάμι κι ο συνοδοιπόρος μου  
λού είπε τους στίχους κ' αυτός:

Κέρη ξανθή τραγουδήσει,  
πέρικια περδικούλα μου,  
Έπάνω στο γεφύρι.  
Και το γεφύρι ράχισε,  
Πέρικια περδικούλα μου,  
Κι ή ποταμός έταχθή.

— Έχει άλλο; έρώτησα.  
— Όχι, αλλά να σου είπω την ούσια πέρικια  
γιατί τώρα είναι ή εποχή:

Στόπα, ρούσα ή πέρικια,  
Στόπα περδικούλα μου,  
Κοντομαντοούλα μου.  
Μη παραστολίζεσαι  
Σειέται και ληγέσαι!  
Τι είναι ο βόθρονας εδώ,  
Κι ή κατ'ής μέσ' στο χωριό,  
Θά σου κόψουν τὰ στερά  
Τὰ ξανθά σου τὰ μαλλιά.  
Κείνη τὸ παράκουσε,  
Μέσα πήγε κι άλλαξε,  
Άλλαξε τοίλιστησε,  
Στο γυαλί γυαλίστηκε.

Μέσα μου αίσθανόμουν μιὰ έρμη να γράψω κ' εγώ τραγούδια, αλλά μου έπνιγε αυτήν την έρμη ή σκέψη: Σκέψη αιώνια, μαρτυρική, πώς μπορούσε να διορθωθί ο τόπος μας, πώς να έφυτεύοντο δεξιά δάση κι άριστερά να γίνονταν δρόμοι σε τούτο ή εκείνο το μέρος, πώς να παιδευθί ο λαός άληθινά και όχι σχολαστικά. Ούτε ένα στίχο έγραφα έπτά μ'ηνες. Έγραφα μόνο ό,τι άκουγα. Γιατί

έπάνω εκεί έπ'ηγα να μελετήσω, να παρατηρήσω και έλοένα ήμουν βιαστικός και μόνο είχα μιὰ επιθυμία να σταματήσω κάπου, να συγκεντρωθώ, να πὸ χαράς τραγούδια, εγώ ο ίδιος, που την εργασία αυτή την ανέθηκα σ' ένα φανταστικό φίλο μου, σ' ένα Τραγουδιστή του λαού.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΙΤΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ό,τι λέμε σήμερα Φθιώτιδα, άκριβώς από το Δομοκό ως του Μαυριλίου, ως την Παύλιανη, ως την Αταλάντη αυτό το μέρος που έχει βουνά φιλά και χαμηλά, που έχει κάμπο πολύ, καρπούς και προϊόντα διάφορα, δάση άκριβώς όπως και γυνά μέρη, τοποθεσίες έμορφες, ήλιατα που συγκοινωνεί με πολλά μέρη και κυρίως στρατηγικές θέσεις πολυζήτητες, αυτό το μέρος μπορεί κανείς να π'ονομάσει κοιτίδα της Έλληνικής φυλής. Η Φθία του Άχιλλεύς, πρέπει να νοηθί ότι εκατέβαινε ως τή Λαμία και πέρα. Στις Θεσσαλίες ή πρώτος Έλληνικός σύνδεσμος, οι Άμφικτυονίες, έγινοντο. Οι Δρόντες είναι φυλή που έχει σχέση με τους Δωριείς. Οι δε Δωριείς, πριν ονομασθούν έτσι, και πριν έλθουν εκεί που ήσαν οι Δρόντες, φαίνεται ότι ήσαν αυτοί οι ίδιοι οι Έλληνες, που εκατέβηκαν απ' την Θεσσαλία διωγμένοι από την ματανάσταση και ταραχή των Θεσπρωτών και Βοιωτών.

Μόνο οι Δωριείς που έγύρισαν τόσο μέρος, στον Όλυμπο κατόκησαν, στον Πίνδο, στην Οίτη καθώς λένε οι ιστορικοί: οι αρχαίοι, αυτοί ήσαν δυνατοί να διαδώσουν το όνομα του Έλληνας και έτσι να επικρατήσ αυτό ύστερα από τόσα άλλα. Τέλος οι Δωριείς είναι αυτοί που έδωκαν τον τελικό και όρισμένο τύπο στην ιστορική εξέλιξη του έθνους μας και οι παράγοντες που ή Άρχαία περίοδος έγινε Έλληνική.

Βεβαίως οι Δωριείς δέν περιορίστηκαν στο ζυγό μέρος που λέμε σήμερα Δωρίδα, αφήνοντας πίσω τους την Οίτη και τόσα άλλα έπίκαιρα και καλά σημεία της Φθιώτιδος.

Έπειτα ή λατρεία του Απόλλωνα που την έφεραν αυτοί στους Δελφούς δείχνει ότι έπ'ησαν και στον Παρνασσό, χωρίζοντας τους Λοκρούς εις δύο μέρη, εις τους Όλόλας και τους Όπουντίους.

Ο Απόλλωνας είναι ή κατ' έξοχήν έλληνικός θεός. Ο θεός της Άρμονίας, της Σωφροσύνης, του Ήλιου, αυτό που είναι χαρακτηριστικό της φυλής

Ο Συνταγματάρχης (δυνατά). Κύριε!  
Ο Περικλής. Τι θέλετε, κύριε; Έίσις τί είσαστε συνταγματάρχη; ή βουλευτής; Ποιό είναι το έπάγγελμα σας; Άν είναι το πρώτο, ή θέση σας είταν στον πόλεμο και στο στρατό. Άν το δεύτερο, πώς έφτάσατε συνταγματάρχη, χωρίς να θέτε ποτέ του στρατώνες παρά για ρουφέκια; Τι θέλετε; Δέν σας άρκοίν τὰ δυο άσχη της χρεωκοπίας και του πολέμου, που άκόμα δέν τέλειωσε; Τι άλλο θέλετε;  
Ο Συνταγματάρχης (δυνατά). Σιώπησε πιά! Έχω νεύρα!  
Ο Περικλής. Μόνον νεροπή δέν έχετε.  
Ο κ. Μηλιώτης (τό ίδιο κι αυτός). Κύριε Περικλή!  
Ο Περικλής. Θα σας τὰ πὸ όλα. Ο άνεψιός σας και μέλων γαμπρός του κυρίου, είναι στικτιωτικός και λιποταχτής. Άλλοθ θα καταδικάζεσταν σε μουσκέτο. Ήλώ άποστάστηκε στο φρουραγείο Άθηνών κι αύριο θα προδικαστεί ίσως. Γιατί κύριε; Γιατί σεις είσατε βουλευτής και συνταγματάρχης...  
Ο Συνταγματάρχης (δύο φρενών). Σέβουμαι τή γυναίκα...  
Ο Περικλής. Τιποτα δέν σεβόσαστε. Για τή γυναίκα αυτή μιλώ, όπως μιλώ. Και γι' αυτή τὰ λέγω. Η γυναίκα αυτή που σεβόσαστε δέν θα παντρευτεί λοιπόν ποτές μ' έναν άτιμο λιποτάχτη!...

Ο κ. Μηλιώτης (στο συνταγματάρχη). Δέν είναι καλό ο καιμένος.  
Ο Περικλής. Είμαι φερμένος από τον πόλεμο. Κύριε Μηλιώτη, τή Μάρθα την αγαπώ κ' ή Μάρθα έμέναν' άγαπάει...  
Η Μάρθα (σε λιπόθυμη). Ά...  
Ο Περικλής (χωρίς να σταματήσει). Όφείλτε σε μένα νάν τή δώσετε!  
Ο κ. Μηλιώτης (έορξεται κοντά του). Λυπώμαι, κύριε, λυπώμαι. Καλό θά είταν να πηγαίνατε πιά να ήσυχάζατε...  
Η Κάκια (που από τις φωνές είχεν έρθει προλίγου, πάγει τὸ κίλι στη Μάρθα).  
Ο Περικλής. Δέν με διώχνετε, γιατί δέν έχετε δικαίωμα, κ. Μηλιώτη. Η Μάρθα πρέπει να γίνει δική μου, γι' αυτό ήρθα, γι' αυτό μένω κι αυτό θά γίνει.  
Ο κ. Μηλιώτης. Καλά καλά, άλλοτε τὰ λέμε. Τώρα πηγαίνατε να ήτωγάστε... (στο συνταγματάρχη). Σας ζητώ συγγνώμη, κ. συνταγματάρχη, είταν βλέπετε, άνέλπιστο.  
Η Μάρθα. Μπαμπά!...  
Ο κ. Μηλιώτης. Τι θέλεις;  
Η Μάρθα. Γιατί σήμερα δέν έχετε την παντοτεινή σας εύγένεια;  
Ο κ. Μηλιώτης. Τι είπες;  
Ο Περικλής (πηγαίνοντας κοντά της). Όφείλτε νάν

σε ένοσήσετε πιά όλα, κ. Μηλιώτη.  
Η Μάρθα. Σας παρακαλώ, κ. Περικλή. (στον κ' Μηλιώτη). Τι όνομα είναι τὰ σπλάγχνα μου, δέν το υποψέχεται κανένας. Μου λείπει ή ένέργεια, γιατί σάν πόθο πιά τον κατέχω...  
Ο κ. Μηλιώτης. Για τί λείπον;  
Η Μάρθα. Για τὸ θάνατο!  
Ο Περικλής. Δε θά σφύσω εγώ, Μάρθα.  
Η Μάρθα. Έγινες, Περικλή, πολύ δυνατός για μένα. Δέν υπάρχει μεταξύ μας ίσοροπία. Στη μεγαλύτερη άγάπη, τή μεγαλύτερη θυσία σου ζητώ, να με άφίσεις.  
Ο Περικλής (κατάπληχτος). Όχι! Μάρθα... Μου ταιριάζεις, εσύ μόνο μου ταιριάζεις.  
Η Μάρθα. Δέν τὸ αίστάνομαι πιά... Μένα διειρεύομουν, σάν τὸ βασιλόπουλο του παραμυθιού, μέσα στη νεκροφάνια μου να έθεσαι. Βλέπεις τὸ λέγω σανερά. Έλπίζω να ζήτω, αν έρχοσταν. Όχι πιά δέν τὸ έλπίζω. Μου έφερες τή Ζωή ύποτομα και δέν την δέχεται ή ψυχή μου. Άχ, άφίσε με ττή Μάρθα του θανάτου που με πισκόνει.  
Η Κάκια. Ο Άριστειδης!...  
Ο Άριστειδης (μπαινοντας). Καλημέρα σας.  
Η Μάρθα. Άχ! (πέσσει εξαντλημένη).  
Ο Περικλής. Είναι έγκλημα ή αυτοκτονία του, Μάρθα!...  
Ο κ. Μηλιώτης (τραβώντας τον). Πρέπει να πηγαί-

μας της αρχαίας. Και ο Έρμης που δείχνει την πολυτροπή διξίότητά του νου και του σώματος.

Αν ως κοιτίδες του Ελληνισμού θεωρούνται η Ελλάδα στην Ηπειρο, η Παιονία στον Όλυμπο, το Άργος με το Αργείο του, αυτού η αρχική προέλευση του έθνους πρέπει να θεωρηθή, ενώ η διαμόρφωση και συγκέντρωσή του πρέπει να ζητηθή εδω στην Φθιώτιδα. Το μέγεθος είναι φυσικό; τέτοιο που μπορεί κανείς να απορκνηθή για τα προϊστορικά αυτά ζητήματα με κάποια πιθανότητα.

(1904)

ΚΩΣΤΑΣ Β. ΓΟΥΚΑΡΗΣ

# ΜΗΔΕΙΑ\*

Ποιητική μετάφραση ΓΙΑΝΝΗ ΖΕΡΒΟΥ

(Συνέχεια)

Μια γρηγόρη δούλα της, θερμώντας ίσως  
 Του Πανός ή άλλου θεού πώς ή όργη της όρθε,  
 Ναι τούς φοβόταν άρνήθηκε, ως που άπ' το στόμα  
 Της ακτής βλέπει άφουδούς λευκούς και τών κρητιδών της  
 Νύκταζε το μαυράδι, το αίμα της φευγάτο,  
 'Αντίταρα' άρχινει δώ φωνή τούς θρήνους.  
 'Αχ, να τους σπού πατέρα της έκαινε  
 Τούς θαλάσμιους ωρμήσει κ' ή έλλα στού νιογάμπρου  
 Έστρεψε τις συμφορές νάν του είπη της ύφης,  
 Κ' έθρόνισε άπ' τα πυκνά τρεξίματα το σπίτι.  
 Και όσο ένας γλήγορος θρομέας το δρόμο κάνει  
 Του σπιδίου, κ' ή δυστυχ τόσο δίχως στομα  
 'Ενώ έμειναν εκεί με σφαλισμένα μάτια,  
 'Ακουσιανόφως γρήγα, έζαφια πετιέται,  
 Γιατί δυο κκαύ μαζή την έπολεμούσαν:  
 Υδρο στην κεφαλή της το χρυσό στεράνι  
 'Αγρόταγες φωτιές θυμιάσεις φλόγες βγάζει  
 Κι ή πέπλος ή λεπτός, το δωρο τών παιδιών σου,  
 Έστρεψε ανεξοπτικά της δυστυχισμένης  
 Τις σάρκες τις λευκές της. Τότε άφου έσκωθή  
 Παριζώματα φλόγες, ουρμή άπ' το θρονί της  
 Κ' έδω κ' έκει την κόρη και την κεφαλή της  
 Σκλευει, με νά ρίξη χάρου το στεράνι  
 Μά το χρυσόφει στά ακλλιλά περιπλεγμένο  
 Δέν εξεκόλλησε κ' ή φωτιά έσολογολούσε  
 Διπλά και τριπλά όσο άνέμιζε την κόρη,  
 'Ω; πού άπ' τη συμφορά της νικημένη πέφτει  
 Στο πάτωμα' άλλαγήμένη τόσο, που κανένας  
 'Άλλος άπ' τόν πατέρα της δέν τόν προσφέρει;  
 Γιατί τά μάτια της και τ' όμορφολαμπένο  
 Πρωσώπο της είχανε οι φλόγες άφανίσει,

νστε κύριε... Πηγαίνετε!  
 'Ο 'Αριστείδης. Τι τρέχει; Τι έχει; ή Μάρθα;  
 'Ο κ. Μπλιώτης. Τίποτα. Μιά ταραχή απλή.  
 'Ο Περικλής. Κάτι λιγώτερο ακόμα. 'Έχει ό,τι ή  
 παρουσία του κυρίου (δείχνει με τά μάτια τόν 'Αριστείδη)  
 φέρνει.  
 'Ο 'Αριστείδης (με θυμό, κατακόκκινος). Κύριε!  
 'Ο Περικλής. Μπά; Σές βλέπω να κοκκινίζετε τέλος,  
 έστω κι από θυμό; Μεγάλο το κατόρθωμά μου...  
 'Ο Συνταγματάρχης (πιάνοντας τόν άνεπίό του).  
 Είναι τρελλός ή δυστυχής.  
 'Ο κ. Μπλιώτης (στη Μάρθα). Πήγαινε λοιπόν κ' έσύ  
 μέσα, (στην Κάκια). Συνόδεψέ την έσύ. (στην Περικλή).  
 Σάς επαναλαμβάνω, κύριε, να φύγετε.  
 'Ο Περικλής. Μόνον αυτή έχει το δικαίωμα να με  
 διώξει, κύριε l...  
 'Η Μάρθα (σηκωμένη). Πήγαινε, Περικλή, πήγαινε.  
 Τώρα πλέον έχεις ίσως μέγαν προορισμό να επιτελέσεις.  
 'Άφες με έμένα τη σακατεμένη πίσω.  
 'Ο 'Αριστείδης (μισονιώνοντας τα). Μά τί τρέχει  
 λοιπόν; τί τρέχει;  
 'Ο Περικλής (κοντά στη Μάρθα). Μάρθα...  
 'Η Μάρθα. Βλέπεις πώς δέν έπρεπε να πεθάνει ή Μα-  
 ρίνα. 'Ο θάνατός της είναι και θάνατός μου. Χαίρε, φίλε  
 μου... χαίρε (έτοιμάζεται να φύγει).

Κ' έσταζε από το μετωπό της φωτιά μ' αίμα,  
 Κι άπό τά κόκκαλα έπεφταν οι σάρκες χάρου,  
 Σάν το ρεαίνι από το χτυπημένο πεύκο,  
 Με τάθωρα δόντια κατσαπαρχυμένες  
 Του φαρμακίου σου, που μάς έκασε τρωάρακ'  
 Κι όλο: έροδόμαστε να βάλουμε το χέρι  
 Στην πεθαμμένη μήπως πάθουμε έ,τι έκείνη.  
 Μονάχ' άνήζερος ό δόλιος της πατέρας  
 'Αζαφια έμπηκε κ' έπεσε στο νεκρωμένο  
 Κορμί της και θρηνώνας τη σφιχτογκκιλάζει  
 Κ' αυτά της λέει φιλώντας την: α - Μαύρη μου κόρη,  
 Ποιός σε κατέστραφε θεός και σ' έκιν' έτσι;  
 Ποιός μούγραψε πανέρημο το γέρο έμένα  
 Σύ να μ' άφήσεις πριν τά χέρια σου με θάψουν;  
 'Αχ, άχ, παιδί μου, πάρε με μαζή στον 'Αδη!  
 Κι άφου έπαψε τούς θρήνους και τά μυρολόγια  
 Και τό γεροντικό του σώμα έπροσπαθούσε  
 Νά σηκώσει, εκόλλησε, σάν κιστός στις δάφνης  
 Τούς κλώνους, στο λεπτό πέπλο έπάνω, κ' είταν  
 Φριχτό το πάλεμά τους: γιατί ενώ έπολέμασε  
 'Ουκίστ'ά να σηκοθή τόν έκαυτούσιν  
 'Ο πέπλος, και σάν έκαινε να ξεκολλήση  
 Με βιά, του κατασπαράζει τις γεροντικές του  
 Τις σάρκες ως το κόκκαλο! Τέλος ό ακυρός.  
 'Ω; έ,τι 'Ακουσιανόφως, άποκαμωμένος  
 Ξεφυγήσει ό πλιό δυστυχός της γης πατέρας.  
 Κ' έσ' όι δύο κοιτούνται νεκροί, κόρη και γέρος  
 'Αγκιλασμένοι, σμαρνα ή που φέρνει δάκρυα!  
 'Όσο για σέν κ' έγώ δέν κάνω ζέρω  
 Πώς θαύρη ό ναός σου τρόπο να γλυτώσης;  
 'Η πρώτη μου σορά δέν είναι που έταν ήσως  
 Του κόσμου όλα τά 'Ερωτικά θερρά, και μόνο  
 Με θάρρος ήμπορώ να είπώ, πώς όσο άνθρώπο.  
 Περνούσε για σοφοί κ' έχουν δουλειά τά λόγια  
 Διόλου μιλάδ δέν έχουνε στην κεφαλή τους;  
 Γιατί κανείς θνητός δέν είν' εύτυχιμένος,  
 Κι άν άποχτησή θεοκυρός μπορεί άπ' τόν άλλο  
 Καλύτερα να ζή, με εύτυχιμένος όχι!

## ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

**ΧΟΡΟΣ:**  
 Θαρρώ ό θεός, πώς σήμερα πολλά κκαύ έχει σμίξει,  
 Στην κεφαλή του 'Ιάσονα που δίκαια θάν τα ρίξη  
 Μά έμεις θρηνώμε τάμαιο του Βασιλέα κοράσι,  
 Στόν 'Αδη οι γάμοι του 'Ιάσονα που τήχουν κα-  
 τεθάσει.

**ΜΗΔΕΙΑ:**  
 Φίλες μου, τάποράσις να φύγω έδώθε  
 'Αφού το γλήγορότερο σκοτώσω έμέσως  
 Τά παιδιά μου, αστόχαστα μην τά περπατώσω  
 Σέ χέρι πλιό σκληρότερο νάν τά ξεθάνη.  
 Λοιπόν σάν είναι το γρηγοτό έτσι ναποθήνουν,  
 Κάλλιο έγώ που τά γέννησα νάν τέρανισώ!  
 (φεύγοντας)  
 'Εμπρός, καρδιά, έρματώσου! ός μην άργούμε!  
 'Έλα και σύ, κακόμοιρο μου χέρι, πάρε

'Ο Περικλής (πιάνοντας το χέρι της). 'Αλλά δέν  
 πρέπει να σε άψω, Μάρθα...  
 'Ο 'Αριστείδης (πιάνοντας το σπαθί του). Κύριε l...  
 'Ο Περικλής (στρέφοντας σ' αυτόν). Μπά; 'Όταν  
 πρό λίγων ήμερών σές έφεραν από τη Στυλδα στο Βελε-  
 στίνο, το σπαθί σας έλειπε. 'Αγοράσατε καινούργιο τόρα;  
 'Ο Συνταγματάρχης (έξω φρονών). 'Εγώ θα σε πνίξω  
 καλιάθρωσε' δέν υποφέρεσαι πιά (τρέχει εναντίον του).  
 'Ο κ. Μπλιώτης (δρμώντας και πιάνοντας τον). Φίλε  
 μου; ξεσυνερίζεσαι έναν τρελλό.  
 'Ο 'Αριστείδης (σύγχρονα). Θα σου δείξω έγώ τόρα  
 έμέσως. (θρμάει κι αυτός κατά του Περικλή).  
 'Η Μάρθα (πέφτοντας στη μέση και μισοαγκαλιάζον-  
 τας τόν 'Αριστείδη). 'Αριστείδη!.. 'Αριστείδη... για χα-  
 τήρι μου...  
 'Ο Περικλής (κοιτάζοντας τους κάμποσο άλαρισμέν-  
 να). Στην άγκυλιά του; 'Ω άλλομονό τους (έάρνω στη  
 Μάρθα). Χάρισμά σου λοιπόν... χάρισμά σου!.. (φεύγει μ'  
 όρμή).  
 'Η Μάρθα (άφροντας τόν 'Αριστείδη) με νευρικά γέ-  
 λια δυνατά). Τά ρόθα μεθούν!.. Τά ρόθα μεθούν... Χα χα  
 χα χα!..

(Πιέφτει ή σκηνή!)

5-8-1900. 'Αθήνα.

Πάρ' έσύ τόρα το σπαθί και σύρε ή πρώτη  
 Στής μαύρης σου ζωής το νέο το δρόμο, δίχως  
 Να τρέμης μήτε να σκεφθής, πώς τά παιδιά σου  
 Τάκαπημένα σου είναι, έσύ πώς τάχεις κάνει:  
 Για λίγες ώρες σήμερα λησμονήσε τα  
 Κι από αύριο κλάψε τα: γιατί κ' άν τή σκοτώσης  
 Θε' νά σου μείνη ή άγκυπη τους, δυστυχισμένη!  
 (Φεύγει και διπλομανταλώνει το σπιτι της).

**ΧΟΡΟΣ:**  
**Στροφή:** 'Ω Γη κ' ό φωτεινότατη του 'Ηλιου  
 [άκτινα

'Ιδέστε, ιδέστε τόρα την καταραμένη  
 Γυναίκα, που είθε να χυθή πριν τά παιδιά της  
 Με το αίματόχυμένο της χέρι σκοτώση.  
 'Εκείνα γιατί έβλάστησαν άπ' το χρυσό σου!..\*)  
 Το σπέμα κ' είναι τρωαρό το θείο το αίμα  
 Νά χυθή από άνθρώπους! Σύ όμως, ω φώς θείο,  
 Μην την άφήσεις, σπρώξέ την κι άπόδιώξέ την  
 'Από το σπίτι: που έδικητικές οι Μοίρες  
 Μαύρη τη θέλουνε και φονική 'Ερινύα!  
 'Αντιστροφή: Μάταια τούς πόσους έκαινε για τά  
 [παιδιά σου κόπους,  
 Μάταια λοιπόν έγένησες μικρά! άγκυπημένα,  
 \*'Ω έσύ που τά μισόσενα και θαλασσοδαρμένα  
 Τών Συμπληγάδων άρησεσ τά βραχχί για άλλους  
 [τόπους!

Δόλιε, γιατί βραχκαρόδους θυμάς σε συνεπείρνε;  
 Κι ό άγριος ό φόνος σ' άκούσθαι, το βήμά σου όπου  
 [φέρνει  
 Τών τυγγενών τούς σκοτωμούς θρακεναθεμακτιζούν  
 Με την πατρίδα του φονιά ή θεοί κ' όλα άφανίζούν  
 Τά σπιδια τους με συμφορές πού, αλήθεια, τίς  
 [αγγίζούν!

## ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Το πρώτο Παιδί: (Μέσ' άπ' το κλεισμένο σπιτι)  
 'Αχ, που να πάω, άπ' τής μέρας μας το χέρι να  
 [γλυτώσω,

Το δεύτερο Παιδί: (Μέσ' άπ' το σπιτι κι έξω)  
 Έέρω κ' έγώ αδελφούλι μου, Χανόμαστα κι οι δύο μαζ!  
**Χορός:** (Προχωρώντας προς τις πόρτες του σπιτιού)  
 Τών παιδιών έκους, έκους τάλαλητό;  
 Α? μάνα κκαρορούζικη κι άνθεματισμένη!  
 Μέσα στο σπιτι πώς να μπό; (\*  
 'Αχ να είταν τρόπος τών παιδιών ό φόνος να μη  
 [γένη!

Τά δυο Παιδιά: (Στην ύστερη στιγμή τους)  
 Γλυτώστε μας, για το θεό! Θάρθητε μέσ' στην ώρα!  
 Κάτου άπ' το στόμα του σπαθιού τά μαύρα είμασσε  
 [τόρα!  
 (άκολουθεί)

(\*) Τά λέει στον 'Η λ ι ο' γιατί ή Μήδεια είχε παπ-  
 πού τόν 'Ηλιο. (Σ. Μ.)  
 (\*\*) Δεμένος ή Χορ ός από την ύπόσχεση που έ-  
 δωκε της Μήδειας, και γνωρίζοντας ότι της Μοίρας είναι  
 ναποθήνουν τά παιδιά της. (Σ. Μ.)

## ΤΟΥ ΚΑΜΠΟΥ ΤΟ ΚΑΜΙΝΙ

Πέρα στον κάμπο μιά σπηλιά φαντάζει φλογισμένη.  
 μέσα της γλώσσα πυρίνη ανάθεσε και στα πλάγια  
 περνώ γοργή ή ανάλαμπή, σάν άστραπή που σβένει.  
 λέ: κ' είνε μάγισσας μονιά που μέσα βράζουν μάγια.  
 Μέσ' άπ' το στόμα τόν πυρή του καμινού ξεθαίνουν  
 φωτισφέλες φειδωτές, που όλε τραθούν και πίνε  
 μαυρολογώντας σκορπιστές και τ' άκροβούνια δένουν  
 σάν με γεφύρια άντέρα π' αντίπερα περνώνε.  
 Κάτω άπ' τ' έστέρια κρεμαστά με τη όρισκοτεινιά τους  
 μέσ' στής ψυχής τ'άποθαθε σκορπούν, σάν μι ά φοδερ  
 και κάπου ή φλόγα σάν φωτιά τη σύγκρουα θωριά τους  
 θαρρείς θά δής τόν χήροντα, που θά διαβαίη πέρα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΕΡΒΟΣ